

Kako filozofi plagiraju: 10 primjera iz članka Zdravka Radmana

---

Bracanović, Tomislav

Source / Izvornik: **Filozofska istraživanja, 2007, 27, 658 - 693**

Journal article, Published version

Rad u časopisu, Objavljena verzija rada (izdavačev PDF)

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:261:373040>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-11-05**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the Institute of Philosophy](#)

Dijalozi

Primljeno 23. 10. 2007.

Tomislav Bracanović

Hrvatski studiji Sveučilišta u Zagrebu, Znanstveno-učilišni kampus Borongaj, Savudrijska bb, HR-10000 Zagreb
tomislav.bracanovic@hrstud.hr

Kako filozofi plagiraju: 10 primjera iz članka Zdravka Radmana

Uvod

Prema *Hrvatskome enciklopedijskom rječniku*, plagijat je »književno, znanstveno ili drugo djelo nastalo prepisivanjem u cjelini, u bitnim ili u prepoznatljivim dijelovima i prisvajanjem tuđega rada uloženog u to djelo«. ¹ Uz izmišljanje i krivotvorenje podataka i rezultata, plagiranje se obično smatra najozbiljnijim kršenjem znanstvene etike i većina je znanstvenih zajednica na njega vrlo osjetljiva. Hrvatska znanstvena zajednica, kako se čini, u ovome pogledu ne predstavlja iznimku. Godine 2005., Hrvatski sabor je na prijedlog Vlade imenovao Odbor za etiku u znanosti i visokome obrazovanju, sa zadaćom promicanja etičkih načela i vrijednosti u znanosti i visokome obrazovanju. Godine 2006., Odbor je usvojio svoj »Etički kodeks« u kojemu stoji (članak 8), između ostaloga, da je plagiranje oblik znanstvenog nepoštenja i prijevare u znanosti kada postoji »prepisivanje ili preuzimanje ideja, misli, riječi i rezultata drugih autora i prikazivanje kao svojih ili novih«. ²

No kako su načela i vrijednosti i u području znanosti nerijetko u srazu sa stvarnošću, tako odnedavno možemo svjedočiti pojavi jednog upravo školskog primjera znanstvenog plagijata. Radi se o članku »The Ethical Mind: An Outline« Zdravka Radmana, ³ objavljenog na engleskome jeziku u časopisu Hrvatskoga filozofskog društva *Synthesis philosophica* (god. 21, br. 2, 2006, str. 385–394), u kojemu Radman prikazuje neke najnovije trendove u neuroznanstvenome pristupu ljudskom moralnom odlučivanju. ⁴ Unatoč općenito

1

Hrvatski enciklopedijski rječnik, sv. 8, Jutarnji list / Novi Liber, Zagreb 2004., str. 43.

2

Tekst »Etičkog kodeksa« Odbora za etiku u znanosti i visokome obrazovanju može se naći na internetskoj stranici Agencije za znanost i visoko obrazovanje: <http://www.azvo.hr>.

3

Zdravko Radman je znanstveni savjetnik u Institutu za filozofiju u Zagrebu. Također pre-

daje na Sveučilištu u Splitu (na studiju filozofije) i na Sveučilištu u Zagrebu (na interdisciplinarnom sveučilišnom poslijediplomskom znanstvenom studiju »Jezik i kognitivna znanost«).

4

Članak je također dostupan na Hrčku – Portalu znanstvenih časopisa Republike Hrvatske: <http://hrcak.srce.hr/>.

vrlo zanimljivoj temi, ključno obilježje ovoga članka – na žalost – jest to da su njegove brojne fraze, rečenice i čitavi odlomci jednostavno prepisani iz članka »Does Neuroscience Refute Ethics?«, objavljenog pod pseudonimom »Lucretius« na internetskoj stranici instituta Ludwig von Mises.⁵ Radman nigdje ne spominje ovaj izvor i stoga se njegov članak može smatrati zornim primjerom znanstvenog plagijata.

U ovome ću članku, usporedbom odabranih mjesta iz Lucretiusova i Radmanova članka, prije svega pružiti konkretne dokaze da je Radmanov članak uvelike rezultat prepisivanja Lucretiusova članka. U kratkom zaključnom dijelu članka pružit ću tek nekoliko kratkih opaski o tome zašto ovaj slučaj plagiranja smatram krajnje problematičnim, posebice u kontekstu hrvatske znanstvene zajednice.

Dokazi Radmanova plagiranja

Već površnim čitanjem Radmanova članka može se uočiti nešto čudno. Čak i netko tko nije izvorni govornik engleskoga može primijetiti osjetnu promjenu u stilu pisanja između prvog i drugog odsječka – kao da su ih pisala dva različita autora. Zapravo, prilično je iznenađujuće da niti anonimni recenzenti niti bilo tko od urednika niti korektor za engleski jezik časopisa *Synthesis philosophica* nije primijetio ovu naglu promjenu »Radmanova« stila.⁶ Da je netko posumnjao da nešto ovdje ipak nije u redu, te da je, kao sljedeći logičan korak, potražio na Internetu bilo koju rečenicu iz drugog odsječka Radmanova članka, gotovo odmah bi naišao na spomenuti Lucretiusov članak. Nakon toga, bilo bi potrebno tek letimice pročitati oba članka pa da se ustanovi da je Radmanov članak u velikoj mjeri tekstualno podudaran s Lucretiusovim člankom.

Lucretius je objavio svoj članak na internetskoj stranici instituta Ludwig von Mises (u rubrici »Daily Articles«) 24. kolovoza 2005., dok je Radman svoj članak poslao časopisu *Synthesis philosophica* 16. studenoga 2006. Nema sumnje, dakle, da je Radmanu Lucretiusov članak mogao poslužiti kao predložak za prepisivanje. Što se tiče konkretnih dokaza Radmanova plagiranja Lucretiusa, najsugestivnije su brojne istovjetne ili veoma slične pojedinosti iz njihovih članaka. Takvih pojedinosti (frazu, rečenica, odlomaka pa čak i određenih pogrešaka) može se navesti puno, toliko da bi ih ovdje bilo nepotrebno sve prikazivati. Stoga u nastavku slijedi komentirani prikaz samo 10 odabranih primjera iz Lucretiusova i Radmanova članka koji ne ostavljaju mjesta sumnji da je Radmanov članak uvelike nastao zahvaljujući prepisivanju Lucretiusa. Masnim slovima istaknuti su dijelovi tekstova koji su najindikativniji za plagiranje.⁷ Brojevi stranica Lucretiusova članka navode se prema njegovoj isprintanoj verziji.

Primjer 1

Ključna pojdinost koja otkriva da Radman (2006) plagira Lucretiusa (2005) njihove su brojne istovjetne ili veoma slične fraze i rečenice. Na primjer, dovoljno je tek pozornije promotriti sljedeće rečenice iz samo nekoliko uvodnih odlomaka iz obaju članaka.

LUCRETIUS, 2005, str. 1: The study of the brain, also **known as neuroscience**, from its **modest beginnings as a branch of physiology**, has expanded considerably in recent years, now poised to become the queen of the sciences. [...] These **new neuroscientists** are interested in the type of **questions addressed, traditionally, by the humanities and the social sciences**. [...] **As all human activities can be related to the brain, neuroscience seems to be in a perfect position to bring** the prestige of the natural sciences to the **'soft' disciplines**. [...] In 2001 **a group of researchers published in the journal Science a study examining the neural basis of moral judgment**. Interestingly, the **principal author** of this paper, Joshua Greene, is an analytic philosopher by training...

RADMAN, 2006, str. 386–387: What **modestly began as a branch of physiology** couple of decades ago evolved in recent years into the discipline **called neuroscience** (and related with it brain research)... [...] The **new generation of neuroscientists** turned the focus of their interest toward issues and **questions addressed traditionally by the humanities and the social sciences**. **As all human mental activities can be related to the brain, neuroscience** claims its competence in all the areas monopolized by philosophy during the long course of its history. It **seems to be in perfect position to bring** in a new sort of expertise, but also to misinterpret its meaning and implications. [...] We thus witness the growing interest of the so-called hard scientists in the **'soft' matters of ethics**. [...] Some years ago **a group of researchers published in Science a study examining the neural basis of moral judgment** whose **principal author** is Joshua Greene...

Primjer 2

Sljedeća pojedinost koja otkriva da Radman plagira Lucretiusa velika je sličnost njihovih rečenica u nekim relativno složenijim i specifičnijim opisima, poput sljedećeg opisa hipotetične moralne situacije nazvane »crying baby dilemma« iz članka Greene et al. (2004). Naime, Lucretiusov opis ove dileme prilično je kraći (sastoji se od samo jedne upitne rečenice) i (što se tiče vokabulara) drukčiji od izvornog opisa iz Greene et al. (2004) te stoga istovjetnost između Lucretiusa i Radmana ovdje očito ne može potjecati jednostavno odatle što obojica parafraziraju isti tekst Greenea i suradnika.⁸

5 Internetska adresa instituta Ludwig von Mises je <http://www.mises.org/> dok točan URL Lucretiusova članka glasi <http://www.mises.org/story/1893>.

6 Nije tek promjena stila ostala nezapažena prilikom uredničke obrade ovoga članka, nego i neke druge važne stvari. Na primjer, zar nitko nije uočio da Radman piše točne brojeve stranica samo kada citira autore kao što su Tancredi i Gazzaniga? Kada citira druge autore – posebice Greenea i suradnike – Radman »zaboravlja« napisati brojeve stranica s kojih citati potječu. Već ova »zaboravnost« bi savjesnom uredniku ili recenzentu mogla biti dovoljna, ako već ne da posumnja u plagiranje, a ono barem da autoru vrati članak na doradu. Jer, kao što ćemo vidjeti, upravo oni dijelovi Radmanova članka u kojima on govori o Greeneovim istraživanjima jesu ujedno oni koji su očito prepisani od Lucretiusa (koji *nigdje* u svome članku ne piše brojeve stranica citata koje koristi). Recenzenti također nisu uočili ni neka Radmanova vrlo komična »znanstvena« objašnjenja, poput sljedećeg kratkog opisa tehnike kloniranja: »Namely, in cloned embryo an egg is with its nucleus removed and inserted« (str. 390).

7 Preciznije rečeno: u Radmanovu članku (koji ima ukupno 9 stranica) stranice 386, 387, 388, 389 i 392 sadrže značajne dijelove teksta koji su očito prepisani sa stranica 1, 2, 3 i 4 Lucretiusova članka (koji ukupno ima 6 stranica).

8 Točan opis ove moralne dileme u Greene et al. (2004) glasi ovako: »Enemy soldiers have taken over your village. They have orders to kill all remaining civilians. You and some of your townspeople have sought refuge in the cellar of a large house. Outside, you hear the voices of soldiers who have come to search the house for valuables. Your baby begins to cry loudly. You cover his mouth to block the sound. If you remove your hand from his mouth, his crying will summon the attention of the soldiers who will kill you, your child, and the others hiding out in the cellar. To save yourself and the others, you must smother your child to death. Is it appropriate for you to smother your child in order to save yourself and the other townspeople?« (J. D. Greene, L. E. Nystrom, A. D. Engell, J. M. Darley i J. D. Cohen, »The Neural Bases of Cognitive Conflict and Control in Moral Judgment«, *Neuron*, vol. 44, 2004, str. 390).

LUCRETIUS, 2005, str. 2: **In a later study, however, they went further [2]. This time they employed a different moral dilemma: Should one smother a crying baby to death to protect the lives of many when enemy soldiers are approaching?** Here they compared the activation patterns in the brains between those who approve (utilitarians) and those who do not (deontologists).

RADMAN, 2006, str. 388: **In a later study (Greene, 2004) they went further and employed a different moral dilemma: should one suffocate a crying baby to death to protect the lives of many when enemy soldiers are approaching?** The investigators observed and compared the activation patterns in the brains of the examined persons and found out that they could be sorted out in two groups...

Primjer 3

Pojedinost koja također vrlo jasno govori da Radman plagira Lucretiusa njihovi su ponovno gotovo istovjetni opisi utilitarističkog i deontološkog stajališta u etici – dva *toliko* slična opisa bilo bi teško pronaći čak i usporedbom bilo koja dva standardna udžbenika iz etike (dakako, pod pretpostavkom da jedan nije plagijat drugoga).

LUCRETIUS, 2005, str. 2: For those new to philosophical jargon, **utilitarians believe that morality is a matter of promoting the greater good, while deontologists argue that there are absolute moral principles that can never be violated regardless of the consequences. Hence according to utilitarians, one should kill the baby to save everyone else, but according to deontologists, one should not, since murder is simply wrong.**

RADMAN, 2006, str. 388: As is well known, **utilitarians believe that morality is a matter of promoting the greater good, while deontologists argue that there are absolute moral principles that should never be violated regardless of the consequences; according to them, killing is always wrong. Hence according to utilitarians, one should kill the baby to save everyone else, but according to deontologists, one should not, since murder is always a crime and cannot be excused in a single case.**

Primjer 4

Povezana s prethodnom, pojedinost koja također pokazuje da Radman plagira Lucretiusa jest i to što će Radman nešto kasnije u tekstu (dakako, ponovno gotovo istovjetnom rečenicom kao i Lucretius) podsjetiti na »svoju« raniju karakterizaciju utilitarista i deontologa.

LUCRETIUS, 2005, str. 4: Earlier I explained that **utilitarians do things for the greater good, while deontologists follow absolute moral principles.**

RADMAN, 2006, str. 389: As already mentioned above, **utilitarians do things for the 'greater good', whereas deontologists follow absolute moral principles.**

Primjer 5

Još jedna pojedinost koja otkriva da Radman plagira Lucretiusa jest i to što Radman, iako se u »svome« članku trudi zadržati u granicama neutralnoga prikaza, na jednom od rijetkih mjesta na kojemu daje odvažnije »vlastito« mišljenje ponovno nudi gotovo zrcalnu sliku Lucretiusova mišljenja.

LUCRETIUS, 2005, str. 3: It should also be pointed out that a measure of brain activity like the **fMRI signal can at best** be correlated with a psychological function... Just because a **particular brain area** became **more active when a decision was made does not mean that that area influenced the decision.**

RADMAN, 2006, str. 392: The **fMRI signal can at best** tell us that a **particular brain area** is **more active when a decision was made**, but it **does not mean that the particular area influenced the decision.**

Primjer 6

Posebno zanimljiva pojedinost koja otkriva da Radman plagira Lucretiusa je i sljedeći odlomak iz kojeg se vidi da Radman ima posve isto mišljenje kao i Lucretius čak i o tome kako bi jedan američki neuroznanstvenik klasificirao jednog njemačkog filozofa.

LUCRETIUS, 2005, str. 3: Moreover, as a **deontologist, Kant would presumably be classified by Greene et al. as someone with overdeveloped emotional brain. But the Kantian Categorical Imperative – we should always act according to a rule that can become universal law; we should always treat another human being as an end, never as merely means – is not the type of morality that** characterized our hunter-gatherer ancestors.

RADMAN, 2006, str. 389: For instance, Immanuel **Kant**, as an exemplary **deontologist, would presumably be classified by Greene as someone** whose moral decisions are emotionally based. **But his categorical imperative (»we should always act according to a rule that can become universal law; we should always treat another human being as an end, never as merely means«) is not the type of morality that falls into the emotional attitude that can be resolved by the old, ancestral brain.**

Primjer 7

Jedna sasvim specifična pojedinost koja otkriva da Radman plagira Lucretiusa sadržana je u sljedećoj bibliografskoj jedinici u popisu literature iz oba članka.

LUCRETIUS, 2005, str. 6: Greene, J., From neural 'is' to moral 'ought': what are the moral implications of neuroscientific moral psychology?, *Nat Rev Neurosci*, 4 (2003) **846–9.**

RADMAN, 2006, str. 393: Greene, J. D. (2003) »From neural 'is' to moral 'ought': what are the moral implications of neuroscientific moral psychology?«, *Nature Reviews Neuroscience*, 4, **846–849.**

Svaki se plagijator izlaže opasnosti da slučajno prepíše i pogreške koje su se potkrale u izvornome članku. Izgleda da se Radman izložio istoj opasnosti i doista prepisao neke pogreške koje su se potkrale Lucretiusu. Naime, u svom popisu literature Lucretius navodi »846–9« kao stranice Greeneova (2003) članka, što je pogrešno jer točan podatak o stranicama ovoga članka mora glasiti »847–850«. ⁹ Radman pravi istu grešku kao i Lucretius i navodi »846–849« kao stranice Greeneova članka. Vjerojatnost da Radman ovdje jednostavno prepisuje Lucretiusa neizmjereno je veća od vjerojatnosti da Radman *sua sponte* pravi istu pogrešku kao i Lucretius.

Primjer 8

Dvije pojedinosti slične prethodno navedenoj mogu se naći u sljedeće dvije rečenice iz Lucretiusova i Radmanova članka.

LUCRETIUS, 2005, str. 1: A runaway trolley **is hurtling down the tracks** toward five people who will be killed if it proceeds on its present course. [...] You are standing next to a large stranger on a footbridge that spans the **tracks** in between the oncoming trolley and the five people.

RADMAN, 2006, str. 387: A runaway trolley **is hurtling down the tracks** toward five people who will be killed if it proceeds on its present course. [...] You are standing next to a large stranger on a footbridge that spans the **tracks** in between the oncoming trolley and the five people.

9

Članak se može naći na <http://www.wjh.harvard.edu/~jgreene/GreeneWJH/Greene-NRN-Is-Ought-03.pdf>.

Ponovno imamo slučaj prepisivanja pogrešaka sadržanih u izvornom članku. Naime, gornje rečenice i kod Lucretiusa i kod Radmana potječu iz odlomka koji obojica citiraju iz Greene et al. (2001). No Lucretius u prvoj rečenici griješi i umjesto fraze »is headed for five people« – kao što Greene i suradnici izvorno kažu u njihovom članku na str. 2105¹⁰ – koristi frazu »is hurtling down the tracks toward five people«. U drugoj rečenici Lucretius opet pravi jednu manju pogrešku i izostavlja zarez nakon riječi »tracks« (koji se na tome mjestu u izvorniku nalazi). Kako to da Radman pravi potpuno iste greške kao i Lucretius? Prema svemu sudeći, zaključak na jedino objašnjenje mora glasiti: Radman nije samo prepisivao Lucretiusa, već je povremeno koristio i vremenski štedljiviju *copy and paste* tehniku.

Primjer 9

Jedna u filozofskome pogledu zanimljiva pojedinost koja sugerira da Radman plagira Lucretiusa može se prepoznati i u sljedeća dva odlomka:

LUCRETIUS, 2005, str. 4: It was the central concern of Hayek, especially in his later years, to show why this assumption is not valid. **According to Hayek, while it is often possible to calculate the immediate consequences of one's actions, it is nearly impossible to calculate, given the limited information available, the long-term consequences.** But these can be discovered, albeit indirectly, **simply by observing those rules that have survived the longest period of selection, that have been independently developed in various cultures, or, originating in one culture, have spread to others in the course of history.**

RADMAN, 2006, str. 389: One of the authors who criticized the notion of individual moral calculation was Friedrich A. Hayek (1988). **According to him, while it is often possible to calculate the immediate consequences of one's actions, it is impossible to calculate the long-term consequences** (because of the lack of **information** and difficulties with anticipation). However, he reasons, **if we observe rules that have survived the longest period of selection, that have been independently developed in various cultures, or have dominated the course of history,** we might be in the position to overcome individual calculation in favor of more universal criteria.

Osim što Radmanov tekst i ovdje predstavlja veoma vjernu sliku Lucretiusova teksta, zanimljiva je i »slučajnost« da je Radman, upravo poput Lucretiusa, odlučio upozoriti na Hayekov stav o jednom tipičnom utilitarističkom problemu. S jedne strane, Lucretiusovo pozivanje na Friedricha Hayeka se može razumjeti, jer on piše tekst za institut koji se bavi istraživanjem misli ekonomista Ludwiga von Misesa, a čiju intelektualnu povezanost s ekonomistom Hayekom ne treba posebno obrazlagati. Radmanovo pozivanje na Hayeka, s druge strane, izgleda egzotično, iako možda ne i dovoljno egzotično za recenzente i urednike *Synthesis philosophica*. Naime, u etičkim raspravama o spomenutom utilitarističkom problemu (možemo li i trebamo li prilikom moralnog odlučivanja uzimati u obzir dugoročne posljedice naših postupaka) Hayeka se spominje vrlo rijetko, gotovo nikada. Zašto se onda Radman u svome članku poziva upravo na ekonomista Hayeka, a ne na filozofe koji su se posebno bavili ovim problemom, npr. Richarda Brandta ili J. J. C. Smarta?

Primjer 10

I na kraju, jedna posebno zanimljiva pojedinost, moguća poslastica za teoretičare plagijata, također se može naći u sljedećim odlomcima.

LUCRETIUS, 2005, str. 2: The shock comes from the conclusion drawn by these authors: **»The social-emotional responses that we've inherited from our primate ancestors... undergird the absolute prohibitions that are central to deontology. In contrast, the 'moral calculus' that defines utilitarianism is made possible by more recently evolved structures in the frontal lobes that support abstract thinking and high-level cognitive control.«** To put it bluntly, the old emotional brain represents the view of the deontologists, who believe in universal rules of morality, whereas the new rational brain embodies the utilitarian view [2].

RADMAN, 2006, str. 388: According to them, **the emotional responses that we have inherited from our primate ancestors** are a form of expression of absolute criteria that are central to deontologist view. **In contrast, the »moral calculus« that defines utilitarianism is made possible by more recently evolved structures** (the so called dorsolateral prefrontal cortex) **that support abstract thinking and high-level cognitive control. To put it bluntly, the old emotional brain** is in charge of the **deontologist** reasoning that **believes in universal rules of morality, whereas the evolutionary more recent parts of neocortex (the »rational brain«)** is apt for **utilitarian** reasoning.

Kao što se lako može razabrati, Lucretius ovdje citira Greene et al. (2004) i pritom dvije rečenice iz ovoga članka uredno stavlja u navodnike. No Radman, izgleda, ne primjećuje da Lucretius ovdje citira poseban izvor i zaboravlja prepisati navodnike. Na taj način, *to put it bluntly*, Radman ne plagira samo Lucretiusa, nego i Greene et al. (2004) i time dobivamo ne samo plagijat nego i plagijat unutar plagijata.

Zaključna razmatranja

Gornja razmatranja, kako vjerujem, ne ostavljaju mjesta za sumnju u to da je Radman plagirao Lucretiusa. U ovom zaključnom dijelu članka ukratko ću upozoriti na tri aspekta ovoga slučaja koja smatram posebno problematičnim.

Kao prvo, problematično je to što je autor ovoga plagijata jedan znanstveni savjetnik (dakle, netko ranga redovitog profesora) koji predaje na čak dva hrvatska sveučilišta i koji bi se kao takav – imamo li u vidu česte slučajeve prepisivanja među studentskom populacijom – trebao aktivno boriti protiv prakse plagiranja, a ne je vlastitim primjerom poticati. S druge pak strane, problem s plagijatima, kao i s bilo kojim drugim slučajem znanstvenog nepoštenja, leži u tome što njegovo otkrivanje pobuđuje sumnju u općenitu čestitost plagijatora i u originalnost njegova ili njezina čitavoga opusa. Na primjer, ukoliko slučajno prelistavajući neku knjigu u radnoj sobi osobe A ustanovite – i to bez ikakve dvojbe – da je osoba A tu knjigu ukrala iz knjižnice, neće li to, po vašemu mišljenju, znatno povećati vjerojatnost da je osoba A ukrala i neke druge knjige? Drugim riječima, možemo li biti sigurni da je plagiranje Lucretiusova članka Radmanov jedini sličan akademski prijestup? U svjetlu ove sumnje, čini se da je dužnost posebice triju ustanova da dalje istraže ovaj slučaj i da odluče koje će mjere u tome pogledu poduzeti – to su Institut za filozofiju kao ustanova Radmanova trajnog zaposlenja, te Sveučilište u Splitu i Sveučilište u Zagrebu kao ustanove na kojima Radman radi kao nastavnik.

10

Radi se o članku: J. D. Greene, R. B. Somerville, L. E. Nystrom, J. M. Darley i J. D. Cohen, »An fMRI Investigation of Emotional Engagement in Moral Judgment«, *Science*, vol. 293, 14 September 2001, str. 2105–2108.

Članak se može naći i na internetskoj stranici Joshue Greenea; točan URL je <http://www.wjh.harvard.edu/~jgreene/GreeneWJH/Greene-et-al-Science-9-01.pdf>.

Kao drugo, u okvirima hrvatske znanstvene (posebno filozofske) zajednice je problematično to što je autor ovoga plagijata znanstvenik koji je bio ili još uvijek jest član nekih od najviših državnih tijela zaduženih za razvoj znanosti i provedbu znanstvene politike. Radman je član Matičnoga odbora za polja filozofije i teologije (koji je imenovalo Nacionalno vijeće za znanost i koji se sastoji od 11 članova) i kao takav sudjeluje u odlučivanju o izborima individualnih filozofa i teologa u znanstvena zvanja. Godine 2006., Radman je bio član Prosudbene skupine za filozofiju (koju je imenovalo Nacionalno vijeće za znanost i koja se sastojala od 3 člana) čija je zadaća bila provesti postupak vrednovanja i rangiranja prijedloga filozofskih projekata za finacijsku potporu za razdoblje 2007–2011. Vjerujem da ne treba isticati da je nužni preduvjet za članstvo u ovim tijelima visoka razina osobne i profesionalne čestitosti. No čini se da netko tko je plagirao članak s Interneta ne odgovara spomenutim zahtjevima.¹¹ Sad je pitanje na koji će se način spomenuta tijela u kojima je Radman bio ili još uvijek jest član postaviti prema ovome slučaju.

I kao treće, problematično je to što je Radman objavio plagirani članak u časopisu u kojemu je do 2005. bio član uredništva i u kojemu je od 2006. član savjeta. Naime, niz ranije spomenutih okolnosti potiču razložnu sumnju u to da je njegov članak u *Synthesis philosophica* objavljen uslijed vrlo labavih uredničkih i recenzentskih kriterija. Bilo kako bilo, izvjesno je da će ovaj slučaj naštetiti ugledu *Synthesis philosophica* kako u hrvatskim tako i u međunarodnim okvirima.¹² Jer ako se upravo jedan bivši član uredništva i sadašnji član savjeta odvažio poslati očiti plagijat »svome« časopisu, onda on, kako se čini, šalje filozofskoj javnosti jasnu poruku da su uređivački standardi ovog časopisa i kompetencije njegovih recenzentata na svojevrsnoj *anything goes* razini. S druge pak strane, *Synthesis philosophica* ima 15 članova uredništva, 27 članova savjeta i 15 članova kruga mladih urednika¹³ i nema razloga za sumnju u njihovo načelno protivljenje praksi plagiranja kakvu oprimjeruje članak Zdravka Radmana. Upravo bi zato uredništvo, savjet i krug mladih urednika *Synthesis philosophica*, te Hrvatsko filozofsko društvo kao izdavač ovog časopisa, trebalo biti ključno mjesto javne osude znanstvenog nepoštenja njihova kolege. To je njihova obveza ne samo prema časopisu koji uređuju i koji izlazi već preko četvrt stoljeća, nego i prema ostalim autorima, čitateljima i pretplatnicima, ali i ustanovama koje financijski podupiru *Synthesis philosophica*. Iskreno se nadam da će objavljivanje ovoga članka u *Filozofskim istraživanjima*, kao hrvatskom izdanju *Synthesis philosophica*, biti njihov prvi korak prema odlučnom rješavanju ovoga slučaja.

Last, but not least...

Dakako, proglasiti nekoga plagijatorom nije trivijalna stvar i poželjno je o tome imati i jasno očitovanje samoga autora originalnoga članka i eventualno nekoga tko je sudjelovao u njegovu objavljivanju. Stoga treba istaknuti: osoba koja se koristi pseudonimom »Lucretius«, tj. autor izvornoga članka, također smatra da je Radmanov članak plagijat njegova djela (osobna e-mail komunikacija od 14. srpnja 2007.).¹⁴ Jeffrey A. Tucker, dopredsjednik instituta Ludwig von Mises zadužen za izdavaštvo, ima sljedeće mišljenje o ovome slučaju: »I don't think there is any question that this would be regarded as plagiarism in any academic environment. It is also incredible that the article

in question didn't cite the original source« (osebna e-mail komunikacija od 26. lipnja 2007.).

11

Radmanovu znanstvenu čestitost pod znak sumnje stavlja i činjenica da je i sam imao prijavljen projekt u ovome natječaju odnosno da je sudjelovao u njegovoj procjeni i rangiranju. Štoviše, sumnju u Radmanovu objektivnu i nepristranu ulogu u ovome procesu pojačava i činjenica da je upravo njegov projekt na koncu bio rangiran na prvome mjestu. Drugim riječima, radi se o klasičnom primjeru sukoba interesa s najsumnjivijim mogućim ishodom.

12

Primjerice, Nacionalno vijeće za znanost je *Synthesis philosophica* 2005. klasificiralo kao domaći časopis a1 kategorije, tj. kao časopis objavljivanje u kojemu domaćim autorima nosi puno veću težinu za izbore u zvanja nego objavljivanje u domaćim časopisima klasificiranim kao a2. Iste godine je *Synthesis philosophica* uključen i u uglednu bazu podataka *Current Contents / Arts & Humanities*. Budući da je *Synthesis philosophica* u četvrt stoljeća svog postojanja skupio tek dvadesetak citata u međunarodnim CC časopisima, može se pretpostaviti da je u CC uključen iz nekog drugog razloga, možda zato jer ga se smatra regionalno važnim i kvalitetnim časopisom. No sve ove povlastice mogle bi doći u pitanje u svjetlu činjenice da je plagijat u ovome časopisu objavio upravo donedavni član njegova uredništva i odnedavni član njegova savjeta.

13

Ante Čović, glavni urednik *Synthesis philosophica*, u uvodniku u prvi broj časopisa za

2006. ističe tek da je Krug mladih urednika u »časopisnom izdavaštvu nepoznato uredničko tijelo«, ali nigdje ne spominje koje su točno zadaće i koliki je utjecaj ovog tijela na konkretne uređivačke odluke (usp. Ante Čović, »*Synthesis philosophica* – a Journal for Integrative Thought«, *Synthesis philosophica*, god. 21, br. 1, 2006; također Ante Čović, »*Filozofska istraživanja* kao projekt integrativnog mišljenja«, *Filozofska istraživanja*, god. 26, br. 1, 2006). No ako je Krug mladih urednika, kao što se može pretpostaviti, uveden da bi se mlade filozofe poučavalo uredničkim poslovima, bojim se da »slučaj Radman« ozbiljno dovodi u pitanje kvalitetu njihova šegrtovanja.

14

Prema bilješki na kraju njegova članka, Lucretius je neurobiolog koji živi u Marylandu. Njegova e-mail adresa objavljena uz članak je arete77@hotmail.com (radi se o adresi otvorenoj za potencijalne komentare na njegov tekst). Lucretius je također istaknuo (osebna e-mail komunikacija od 17. srpnja 2007.) da bi i dalje htio ostati anoniman prilikom rješavanja ovog slučaja, odnosno da bi svoj identitet otkrio hrvatskome Odboru za etiku u znanosti i visokome obrazovanju (za potrebe eventualne prijave ovog slučaja) i to samo ako se to pokaže nužnim i pod uvjetom da podatak o njegovom pravom identitetu ne dospije u javnost.